

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૫] જ એસસીઆર ૩૩૫

નિર્ણોન લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, મુંબઈ

(સિવિલ અપીલ નંબર ૭૬૪૨/૨૦૦૪)

૨૩ એપ્રિલ, ૨૦૧૫

(એ. કે. સિકરી અને આર. એફ. નરીમન, ન્યાયમૂર્તિઓ)

સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ માલનું મૂલ્યાંકન – અસીલ દ્વારા તેના દ્વારા ઉત્પાદિત ઉત્પાદનોનું વેચાણ – કેપ્ટિવ વપરાશ માટે અને ફેક્ટરીમાં ઉપયોગમાં લેવા માટે હટાવવામાં આવેલ ઉત્પાદનના મૂલ્યાંકન અંગે વિવાદ – અસીલ દ્વારા ભાવ ઘોષણામાં માલ માટે સમાન કિંમત દર્શાવવામાં આવી – કોસ્ટ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા અહેવાલ કે બંને માલ એકબીજાથી અલગ છે – રુલ

૬(બી)(૨) હેઠળ તફાવતની ડ્યુટીની માંગણી કરતી બે કારણ દર્શાવો નોટિસો અસીલને ફટકારવામાં આવી – માંગણી માન્ય રાખવામાં આવી અને દંડ લાદવામાં આવ્યો – તેની સામેની અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી – અપીલ પર, ઠેરવ્યું: નીચેના સત્તાધિકારીઓ દ્વારા હકીકતોના તારણો કે બે પ્રકારના માલ એકબીજા સાથે તુલનાત્મક નહોતા અને તેથી, જે માલ કેપ્ટિવ વપરાશ માટે ફેક્ટરી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવા માટે હટાવવામાં આવ્યો હતો તેનું મૂલ્યાંકન રુલ ૬(બી)(૨) હેઠળ કરવાનું હતું અને અસીલ દ્વારા રુલ ૬(બી)(૧) લાગુ કરીને આપવામાં આવેલી ભાવ ઘોષણા ભૂલભરેલી હતી – અસીલે પોતે જ માલના બે પ્રકારોમાં કેટલાક ફેરફારો સ્વીકાર્યા હતા આમ, સત્તાધિકારીઓના અભિપ્રાયમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી – વધુમાં, એક્સાઈઝ ડ્યુટી ટાળવા માટે રુલ ૬(બી)(૧) હેઠળ ઘોષણા ફાઈલ કરવામાં અસીલના ભાગે કોઈ દૂષિત ઈરાદો નહોતો – જ્યારે સમગ્ર કવાયત રેવન્યુ ન્યુટ્રલ હતી, ત્યારે અસીલ ડ્યુટી ટાળવાનો કોઈ હેતુ સિદ્ધ કરી શક્યો ન હોત – ૨૫/૦૨/૨૦૦૦ ની કારણ દર્શાવો નોટિસ અંગેની માંગણી પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે અને ૦૩/૦૩/૨૦૦૧ ની કારણ દર્શાવો નોટિસ અંગે, માંગણીનો એક ભાગ સમયમર્યાદાની બહાર હોવાથી રદ કરવામાં આવે છે – દંડ લાદવાનો આદેશ પણ રદ કરવામાં આવે છે – સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ટેરિફ એક્ટ – સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ વેલ્યુએશન રુલ્સ, ૧૯૭૫-૨૦૨૨ ૬(બી)(૧) અને (૨).

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ટિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૭૬૪૨/૨૦૦૪.

અપીલ નંબર ઈ/૩૬૫૫/૨૦૦૧ મુંબઈ માં કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, વેસ્ટ રિજનલ બેન્ચ મુંબઈના ૦૧/૧૦/૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમ પરથી.

અપીલકર્તા તરફે એસ. કે. બગારિયા, આલોક યાદવ, સોમનાથ શુક્લા, કે. અજીત સિંહ, પ્રવીણ કુમાર.

સામાવાળા તરફે કે. રાધાકૃષ્ણન, તારા ચંદ્ર શર્મા, સુનિતા રાની સિંહ, બી. કે. પ્રસાદ, અનિલ કટિયાર.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એ. કે. સિકરી દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. હાલના અપીલકર્તા ટાયર કોર્ડ ચાર્ન (ટી.સી.વાય.) અને ટાયર કોર્ડ ફેબ્રિક (ટી.સી.બી.) ના ઉત્પાદક છે જે અનુક્રમે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ટેરિફ એક્ટના પ્રકરણ ૫૪ અને ૫૯ હેઠળ આવે છે. ઉપરોક્ત માલ ટી.સી.વાય. અને ટી.સી.બી. અપીલકર્તા દ્વારા તેની ગોરેગાંવ ફેક્ટરીમાં ઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે. આ રીતે ઉત્પાદિત ઉત્પાદનો અપીલકર્તા દ્વારા ફેક્ટરીના ગેટ પર વેચવામાં આવે છે તેમજ તેની તારાપુર ખાતેની અન્ય ફેક્ટરીમાં કેપ્ટિવ વપરાશ માટે હટાવવામાં આવે છે. તારાપુર ફેક્ટરીમાં, સદર ચાર્નનો ઉપયોગ અંતિમ ઉત્પાદનો બનાવવા માટે કરવામાં આવે છે.

૨. વિવાદ ટી.સી.વાય. ના મૂલ્યાંકન બાબતે ઉભો થયો છે જે સામાવાળાની તારાપુર ફેક્ટરીમાં કેપ્ટિવ વપરાશ માટે અને ઉપયોગ કરવા માટે હટાવવામાં આવે છે.

૩. અપીલકર્તા સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ (જે હવે પછી 'અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૪(૧) હેઠળ પ્રાઈસ લિસ્ટ પ્રોફોર્મા ફાઈલ કરતા રહ્યા છે, જેમાં સદર માલ માટે ટી.સી.વાય. ની જથ્થાબંધ કિંમત જાહેર કરવામાં આવી હતી અને તે જ કિંમત દર્શાવવામાં આવી હતી જે કિંમતે અપીલકર્તા દ્વારા ફેક્ટરીના ગેટ પર ત્રીજા પક્ષકારોને માલ વેચવામાં આવે છે. અધિનિયમની કલમ ૪ હેઠળ પ્રોફોર્મા પાર્ટ ૧ માં આવું પ્રાઈસ લિસ્ટ ૦૧/૦૩/૧૯૯૪ અને ૨૮/૦૩/૧૯૯૪ ના રોજ ફાઈલ કરવામાં આવ્યું હતું. તે ફરીથી ૦૧/૦૩/૧૯૯૮ ના રોજ ફાઈલ કરવામાં આવ્યું હતું. આ રીતે કરવામાં આવેલી ભાવ ઘોષણા સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝના સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ દ્વારા તપાસવામાં આવી હતી અને તેઓ આ ઘોષણાથી સંતુષ્ટ નહોતા કારણ કે તેમના મતે, અપીલકર્તા દ્વારા ફેક્ટરીના ગેટ પર અન્યને જે દરે માલ વેચવામાં આવે છે તે જ દરે કિંમત જાહેર કરી શકાય નહીં. તેમના મતે, જે માલ ત્રીજા પક્ષકારોને વેચવા માટે ફેક્ટરીના ગેટ પર કિલયર કરવામાં આવ્યો હતો અને અપીલકર્તા દ્વારા તેની તારાપુર ફેક્ટરી માટે કેપ્ટિવ વપરાશ માટે હટાવવામાં આવ્યો હતો તે માલ વચ્ચે તફાવત હતો. આના પરિણામે આ મુદ્દાની તપાસ કરવા માટે કમિશનર દ્વારા કોસ્ટ એકાઉન્ટન્ટની નિમણૂક કરવામાં આવી.

૪. એવું જણાય છે કે કોસ્ટ એકાઉન્ટન્ટે કંઈક અહેવાલ આપ્યો હતો જેમાં તેમણે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે બંને માલ એકબીજાથી અલગ છે અને તેથી, સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ વેલ્યુએશન રુલ્સ, ૧૯૭૫ (જે હવે પછી 'નિયમો' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ના રુલ ૬(બી)(૧) સાથે વંચાણે લેતા અધિનિયમની કલમ ૪(૨) ના સંદર્ભમાં અપીલકર્તા દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલી ભાવ ઘોષણા ખોટી હતી. આના કારણે અપીલકર્તાને બે કારણ દર્શાવો નોટિસો ફટકારવામાં આવી. પ્રથમ કારણ દર્શાવો નોટિસ તારીખ ૨૫/૦૨/૨૦૦૦ ની છે જે ઓગસ્ટ, ૧૯૯૯ થી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૦ સુધીના સમયગાળાને આવરી લે છે. આ કારણ દર્શાવો નોટિસમાં, ઉપરોક્ત સમયગાળા માટે રૂ. ૭૮,૨૦,૩૬૫/- ની રકમ ઉપરોક્ત નિયમોના રુલ ૬(બી)(૨) હેઠળ તફાવતની ડ્યુટી તરીકે માંગવામાં આવી હતી. બીજી કારણ દર્શાવો નોટિસ ૦૩/૦૩/૨૦૦૧ ના રોજ જારી કરવામાં આવી હતી જે ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૬ થી જૂન, ૨૦૦૦ સુધીના સમયગાળા માટે હતી. આ બંને નોટિસોના પરિણામે કારણ દર્શાવો નોટિસોમાં ઉલ્લેખિત માંગણીઓની પુષ્ટિ થઈ તેમજ અપીલકર્તા પર દંડ લાદવામાં આવ્યો. અપીલકર્તાએ કમિશનર દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમો સામે અપીલ દાખલ કરી. જોકે, કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ (જે હવે પછી 'સેસ્ટેટ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) એ ૦૧/૧૦/૨૦૦૪ ના સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા આ અપીલ ફગાવી દીધી છે. આ ચુકાદા સામે અપીલકર્તા દ્વારા હાલની અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૫. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી તેમજ કમિશનર અને સેસ્ટેટના હુકમો તપાસ્યા પછી, અમને જણાય છે કે નીચેના સત્તાધિકારીઓ દ્વારા હકીકતોના તારણો નોંધવામાં આવ્યા છે કે બે પ્રકારના માલ એકબીજા સાથે તુલનાત્મક નહોતા અને તેથી, જે માલ તારાપુર ફેક્ટરી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવા માટે કેપ્ટિવ વપરાશ માટે હટાવવામાં આવ્યો હતો તેનું મૂલ્યાંકન નિયમોના રુલ ૬(બી)(૨) હેઠળ કરવાનું હતું અને સદર નિયમોના રુલ ૬(બી)(૧) ને લાગુ કરીને અપીલકર્તા દ્વારા આપવામાં આવેલી ભાવ ઘોષણા ભૂલભરેલી હતી. અમને એ પણ જણાય છે કે અપીલકર્તાએ કારણ દર્શાવો નોટિસોના તેના જવાબમાં જ માલના બે પ્રકારોમાં કેટલાક ફેરફારો સ્વીકાર્યા હતા. આ સંજોગોમાં, જ્યાં સુધી માલના અલગ પ્રકાર અંગેના સત્તાધિકારીઓના અભિપ્રાયનો સંબંધ છે, તેમાં આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

૬. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિનો સામનો કરતા, અપીલકર્તા તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી એસ. કે. બગારિયાએ સમયમર્યાદાના મુદ્દા પર ભાર મૂક્યો છે. તેમની રજૂઆત એવી છે કે ૦૩/૦૩/૨૦૦૧ ની બીજી કારણ દર્શાવો નોટિસ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૬ થી જૂન, ૨૦૦૦ સુધીના સમયગાળાને આવરી લે છે, અને જો હાલના કેસમાં સમયમર્યાદાના વિસ્તૃત ગાળાનો ઉપયોગ કરવામાં ન આવે તો આ સમયગાળાનો મોટાભાગનો ભાગ સમયમર્યાદાની બહાર ગણાશે. તેમની દલીલ એવી છે કે અપીલકર્તાના ભાગે કોઈ દૂષિત ઘરાદો નહોતો અને

ડ્યુટી ટાળવાનો કોઈ ઈરાદો નહોતો. આ રજૂઆતને સમર્થન આપવા માટે, વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલે તેમની તરફેણમાં નીચેના પાસાઓ દર્શાવ્યા છે: –

(૧) ફેક્ટરીના ગેટ પર વેચવામાં આવતા ઉત્પાદનો અને તારાપુર ફેક્ટરીમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવતા ઉત્પાદનોમાં સમાન કાચો માલ અને સમાન પ્રક્રિયાનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હતો. આ કારણોસર, અપીલકર્તા માનતા હતા કે ઉત્પાદનો રુલ ૬(બી)(૧) ના સંદર્ભમાં તુલનાત્મક માલ હતા.

(૨) બંને માલ ટેરિફ એન્ટ્રીના સમાન પેટા-હેડિંગ હેઠળ આવે છે કારણ કે બંને સ્વીકાર્યપણે ટી.સી.વાય. છે.

(૩) વર્ષ ૧૯૯૪ માં અને ત્યારબાદ વારંવાર અપીલકર્તા દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલી પ્રાઈસ લિસ્ટને સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડિપાર્ટમેન્ટ દ્વારા ચકાસણી પછી સ્વીકારવામાં આવી હતી અને આનાથી અપીલકર્તાના મનમાં એવી વાજબી છાપ ઊભી થઈ હતી કે અપીલકર્તા દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલી ભાવ ઘોષણાઓ સાચી હતી.

(૪) અપીલકર્તા રુલ ૬(બી)(૨) ને બદલે રુલ ૬(બી)(૧) હેઠળ ઘોષણા ફાઈલ કરીને કોઈ પણ સંજોગોમાં કોઈ ગેરવાજબી લાભ લઈ શક્યા ન હોત કારણ કે જો નિયમોના રુલ ૬(બી)(૨) હેઠળની ઘોષણા મુજબ ઉચ્ચ ડ્યુટી ચૂકવવાપાત્ર હોત તો પણ અપીલકર્તા તેની સંપૂર્ણ ક્રેડિટ લેવા માટે હકદાર હતા. તેથી, સમગ્ર કવાયત રેવન્યુ ન્યુટ્રલ હતી.

(પ) તેમની રજૂઆતના સમર્થન માટે, એવું નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યું છે કે જેવી બીજી કારણ દર્શાવો નોટિસ જારી કરવામાં આવી અને વિભાગ ઈચ્છતો હતો કે અપીલકર્તા રુલ ૬(બી)(૨) હેઠળ ભાવ ઘોષણા ફાઈલ કરે, અપીલકર્તાએ તેનું પાલન કર્યું અને ૦૧/૦૪/૨૦૦૦ થી, એટલે કે ૨૫/૦૨/૨૦૦૦ ની કારણ દર્શાવો નોટિસ જારી થયાના તરત જ પછી, તેઓ તે મુજબ ડ્યુટી ચૂકવી રહ્યા છે અને તેની ક્રેડિટ પણ લઈ રહ્યા છે. વિભાગ દ્વારા ૩/૩/૨૦૦૧ ની બીજી કારણ દર્શાવો નોટિસમાં જ આ બાબત સ્વીકારવામાં આવી છે.

૭. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ દ્વારા વર્ણવવામાં આવેલા ઉપરોક્ત સંજોગો પરથી, અમે અપીલકર્તાની એ રજૂઆત સ્વીકારવા તરફ ઝૂકેલા છીએ કે એક્સાઈઝ ડ્યુટી ટાળવા માટે રુલ ૬(બી)(૧) હેઠળ ઘોષણા ફાઈલ કરવામાં અપીલકર્તાના ભાગે કોઈ દૂષિત ઈરાદો હોઈ શકે નહીં.

૮. અમે એ નોંધવું જોઈએ કે વિભાગ તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી કે. રાધાકૃષ્ણન અપીલકર્તાની ઉપરોક્ત રજૂઆતનો સખત વિરોધ કર્યો અને દલીલ કરી કે એક્સાઈઝ ડ્યુટી ટાળવાનો સ્પષ્ટ ઈરાદો હતો. તેમની રજૂઆત એવી હતી કે ફેક્ટરીના ગેટ પર વેચવામાં આવતા માલનું કિલચરન્સ સંપૂર્ણપણે અલગ હતું કારણ કે તે ટેકનિકલ સ્પષ્ટીકરણોમાં કેપ્ટિવ વપરાશ માટે હટાવવામાં આવેલા માલથી અલગ હતું જેની પુષ્ટિ અપીલકર્તાએ પોતે જ તેના ૨૧/૦૨/૨૦૦૦ ના પત્ર દ્વારા કરી હતી અને આ અપીલકર્તાના ઓછી ડ્યુટી ભરીને માલ હટાવવાના સ્પષ્ટ ઈરાદાને દર્શાવશે.

૯. અમે પોતે જ નિર્દેશ કર્યો છે કે બંને પ્રકારના માલ પ્રકૃતિમાં અલગ હતા. પ્રશ્ન ઈરાદા વિશે છે, એટલે કે, શું તે શુદ્ધ બુદ્ધિથી કરવામાં આવ્યું હતું કે તે કરવામાં કોઈ દૂષિત ઈરાદો હતો. અહીં જ અમે અપીલકર્તાના વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલની દલીલ સાથે સંમત છીએ, જે સંજોગો તેમના દ્વારા સમજાવવામાં આવ્યા છે અને ઉપર નોંધવામાં આવ્યા છે તેના આધારે. પુનરાવર્તનના જોખમે પણ એવું કહેવામાં આવે છે કે જ્યારે સમગ્ર કવાયત રેવન્યુ ન્યુટ્રલ હતી, ત્યારે અપીલકર્તા ડ્યુટી ટાળવાનો કોઈ હેતુ સિદ્ધ કરી શક્યા ન હોત.

૧૦. તેથી, સામાવાળા માટે અધિનિયમની કલમ ૧૧એ(૧) ના પરંતુકનો ઉપયોગ કરવો અને સમયમર્યાદાનો વિસ્તૃત ગાળો લાગુ કરવો માન્ય નહોતું. તે ધ્યાનમાં લેતા, ૨૫/૦૨/૨૦૦૦ ની કારણ દર્શાવો નોટિસને લગતી માંગણીની અમે પુષ્ટિ કરીએ છીએ. જોકે, જ્યાં સુધી ૦૩/૦૩/૨૦૦૧ ની કારણ દર્શાવો નોટિસનો સંબંધ છે, ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૬ થી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૦ સુધીની માંગણી સમયમર્યાદાની બહાર હશે અને માંગણીનો તે ભાગ આથી રદ કરવામાં આવે છે. એકવાર જ્યારે અમને જણાયું છે કે અપીલકર્તાના ભાગે કોઈ દૂષિત ઈરાદો નહોતો, ત્યારે અમે દંડને પણ રદ કરીએ છીએ.

૧૧. અપીલ અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવે છે અને ઉપરોક્ત શરતો મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૧૨. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નહીં.

અપીલ અંશતઃ મંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.